

Planl? Davran?? Teorisi Maruziyetten Uzakla?ma Ölçe?i (PDT-MUÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Planl? Davran?? Teorisi Maruziyetten Uzakla?ma Ölçe?i (PDT-MUÖ)*.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29138>

Özet

Planlı Davranış Teorisi Maruziyetten Uzaklaşma Ölçeği (PDT-MUÖ), astım hastalarında alerjen maruziyetinden kaçınma davranışları ve inhaler kullanımı değerlendirilmesini amaçlayan geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Planlı Davranış Teorisi'nin temel bileşenlerini kullanarak bireylerin maruziyetten uzaklaşma niyetlerini, davranışa yönelik tutumları, subjektif normları ve algılanan davranışsal kontrollerini ölçmeyi hedefler. Geliştirme çalışması, ölçeğin güvenilirlik ve yapı geçerliliğini incelemiştir.

Anahtar Kelimeler

Planlı Davranış Teorisi, Maruziyetten Uzaklaşma, Astım, Alerjen Kaçınması, Psikometrik Ölçek, Güvenilirlik, Geçerlik

Yazarlar

Döndü ANLITÜRK, S. A. Alkaya

Amaç

Planlı Davranış Teorisi Maruziyetten Uzaklaşma Ölçeği (PDT-MUÖ), astım hastalarının alerjenlere maruz kalmaktan kaçınma davranışları ve inhaler kullanım alışkanlıkları sistematik bir şekilde değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle astım yönetiminde kritik öneme sahip olan bu davranışsal faktörlerin anlaşılmasına ve ölçülmesine odaklanmaktadır.

Ölçeğin temel amacı, bireylerin sağlıklı davranışları etkileyen psikolojik süreçleri, Planlı Davranış Teorisi çerçevesinde incelemektir. Bu sayede, astım hastalarında daha etkili müdahale stratejileri geliştirmek için davranışsal niyetlerin, tutumları, subjektif normları ve algılanan davranışsal kontrolün rolünü ortaya koymak hedeflenmiştir.

Yapı

PDT-MUÖ, Planlı Davranış Teorisi'ne dayalı olarak dört ana psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapılar, bireylerin belirli bir davranış sergileme niyetini etkileyen temel bileşenlerdir. Ölçek toplam 13 maddeden oluşmaktadır ve her madde belirli bir yapıyı temsil etmektedir.

Ölçek maddelerinin yapısal dağılımı şu şekildedir: 1. madde genel niyeti (davranışsal niyet); 3, 7, 9. maddeler davranışsal yeterlilik algısı (DYT); 2, 4, 6, 8, 11, 13. maddeler subjektif normlar (SN); ve 5, 10, 12. maddeler davranışa yönelik tutumu (ADK) temsil etmektedir. Bu

faktörler, astım hastalarındaki alerjen maruziyetinden kaçınma ve inhaler kullanma gibi sağlıkla ilgili davranışlarındaki kararları ve eylemlerini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

PDT-MUÖ'nün geçerlik çalışmaları, ölçeğin geliştirme süreci kapsamında ele alınmıştır. Yayınlanan referans, ölçeğin hem güvenilirlik hem de yapı geçerliliği çalışmaları içerdiğini belirtmektedir. Bu durum, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı teorik yapıları doğru bir şekilde yansıttığını göstermek için çeşitli analizlerin yapıldığını ima etmektedir.

Spesifik olarak, yapı geçerliliği, ölçeğin Planlı Davranış Teorisi'nin öngördüğü gibi genel niyet, davranışsal yeterlilik algısı, sübjektif normlar ve davranışa yönelik tutum gibi alt boyutları doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini incelemeyi içerir. Bu analizler, ölçek maddelerinin teorik çerçeveye uygun bir şekilde gruplandırıldığını ve ilgili yapıları temsil ettiğini doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

PDT-MUÖ'nün güvenirlik analizi, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach Alfa değeri 0.62 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, psikometrik ölçümlerde kabul edilebilir bir seviyenin başlangıcı olarak değerlendirilebilir ve ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı ölçtüğünü göstermektedir.

Bir ölçeğin güvenilirliği, tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. 0.62'lik Cronbach Alfa değeri, ölçeğin astım hastalarında alerjen maruziyetinden kaçınma ve inhaler kullanımı ile ilgili davranışsal niyetleri ölçmede orta düzeyde bir iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir. Gelecekteki çalışmalarda bu değerin daha da iyileştirilmesi için ek analizler ve madde düzenlemeleri faydalı olabilir.

Faktör Analizi

PDT-MUÖ'nün yapısal bileşenleri, faktör analizi yoluyla belirlenmiştir. Ölçek, Planlı Davranış Teorisi'nin dört temel yapıya temsil eden maddelerden oluşmaktadır. Bu faktörler, ölçeğin çok boyutlu doğasını ve ölçtüğü farklı psikolojik bileşenleri yansıtmaktadır.

Ölçek maddelerinin faktör yükleri ve dağılımları şu şekildedir: 1. madde, bireyin genel davranışsal niyetini ölçen bir faktörü; 3, 7 ve 9. maddeler, algılanan davranışsal kontrolü (DYT) ölçen bir faktörü; 2, 4, 6, 8, 11 ve 13. maddeler, sübjektif normlar (SN) ölçen bir faktörü; ve 5, 10 ve 12. maddeler, davranışa yönelik tutumu (ADK) ölçen bir faktörü oluşturmaktadır. Bu yapı, ölçeğin teorik temeline uygun olarak geliştirildiğini ve her bir faktörün ilgili davranışları etkileyen farklı yönleri temsil ettiğini göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Biçim: 13 maddeden oluşan ve 5'li Likert ölçeği ile derecelendirilen bir öz-bildirim anketidir.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Astım hastaları

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Alerjen maruziyetinden kaçınma davranışları ve inhaler kullanım alışkanlıkları değerlendirilen astım hastaları.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, her bir maddeye "kesinlikle katılıyorum" (5) ile "kesinlikle katılmıyorum" (1) arasında değişen 5 dereceli bir Likert ölçeği üzerinde yanıt vermesi esasa dayandır.

Anahtar Kelimeler

Planlı Davranış Teorisi, Maruziyetten Uzaklaşma, Astım, Alerjen Kaçınması, Psikometrik Ölçek, Güvenirlilik, Geçerlilik

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi yok

Kurumsal E-posta Adresleri: dtuna@windowslive.com (Döndü ANLITÜRK)

Yazışma Adresi: Bilgi yok

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin kullanımına ilişkin spesifik izinler veya ücret bilgileri kaynakta belirtilmemiştir. Genellikle, akademik amaçlı kullanımlar için yazarla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçeğin geliştirildiği ve yayımlandığı yıl **2018**'dir.

Referanslar

Önal, D., & Alkaya, S. A. (2018). Development of An Allergen-Exposure Avoidance Scale and inhaler use scale for patients with asthma: A reliability and construct validity study. *Turk Thorac J*, 19. doi: 10.5152/TurkThoracJ.2018.17074. Makaleye [buradan](#) erişilebilir.

Orijinal PDF dosyaları buradan indirebilirsiniz:

[planli-davranis-teorisi-maruziyetten-uzaklasma-olcegi-pdt-muo-toad.pdf](#)

[planli-davranis-teorisi-maruziyetten-uzaklasma-olcegi-pdt-muo-toad_0.pdf](#)

Planlı Davranış Teorisi Maruziyetten Uzaklaşma Ölçeği (PDT-MUÖ)

Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

MUÖ'de yer alan maddelerden: 1. madde genel niyeti; 3, 7, 9. maddeler DYT'yi; 2, 4, 6, 8, 11, 13. maddeler SN'yi; 5, 10, 12. maddeler ADK'yi temsil etmektedir. Toplam 13 madde vardır.

ARABPSYCHOLOGY.COM